

Twentse Kruistocht Losser

Auteur: Marycke Naber

Mariakapellen, landkruis, Dinkel, Duitsland, uitzichttoren, kloosterkerk Bardel, Overdinkel, Gerardus Majellapark

Een grensoverschrijdende tocht met veel religieus erfgoed. Na het centrum van het dorp met de oude Martinustoren loopt de route via het bos langs de rivier de Dinkel, een uitzichttoren en een zandverstuiving naar Bardel in Duitsland. Daar treft u een Mariakapel in het bos en de kerk van het Franciscanenklooster.

Weer in Nederland gaat de route langs een Mariakapel en een landkruis naar Overdinkel, met een Mariakapel in de Gerardus Majellakerk en een Christuskapel op het kerkhof. Vervolgens door het Gerardus Majellapark, met een aantal kapellen, en langs een Mariakapel terug naar Losser. Daar ziet u nog een Mariakapel, een Calvariekruis op het kerkhof, in de kerk een Mariakapel en aan de zijmuur een levensgroot kruisbeeld.

Dit is een van de twaalf rondwandelingen in mijn wandelgids 'Twentse Kruistochten', zie het kader onderaan. In die mooi uitgevoerde gids staat uitvoeriger achtergrondinformatie en een interview met Gerard Gervink, de initiatiefnemer van de Mariakapel aan de Tiekervenweg in Overdinkel.

Routebeschrijving

Rondwandeling Losser - Overdinkel (17 km, bushalte na 8,5 km)

NB Check de openingstijden van de horeca en neem voor de zekerheid paspoort of ID-kaart mee.

- Loop vanaf de bushalte R.K. Kerk voor het VVV-gebouwtje langs en ga na de voetgangerssluis RD naar de NH kerk.

In 1626 kwam de oude St. Martinuskerk in handen van de gereformeerden. In 1810 werd de kerk op gezag van koning Lodewijk Napoleon aan de rooms-katholieke gemeenschap teruggeven. Banken en verdere roerende zaken kregen een plaats in de nieuwe hervormde kerk, die in 1810 werd gebouwd op kosten van het rijk.

- Ga voor de kerk LA, aan het eind van het plein RA langs restaurant De Oude Apotheek in het Teylershuis uit 1672, daarna het 1e straatje LA, Torenstraat, naar het Martinusplein met de Oude Toren.

Aan de bouw van de St. Martinustoren is te zien dat het een verdedigingstoren was. Hij dateert uit de 13e of 14e eeuw. De bijbehorende kerk wisselde in de loop der eeuwen nogal eens van eigenaar, raakte in verval en werd uiteindelijk in 1904 gesloopt.

De toren, die sinds 1810 eigendom is van de gemeente, bleef behouden. Aan de oostgevel van de toren zijn zowel de profielen van de oorspronkelijke kerk als die van na de uitbreiding in 1887 nog te zien. De contouren van de afgebroken kerk zijn aangebracht in het plaveisel van het plein.

- Ga RA over het plein en aan het eind RA, Bernard Leurinkstraat. Houd bij de driesprong links aan. Ga bij de volgende driesprong RA en meteen LA, een halfverharde weg, Bleekweg.

- Aan de linkerkant bevindt zich de Bleek uit 1774, een van de weinige overgebleven bleekweiden in Nederland.
- Ga aan het eind van het smalle pad LA, een asfaltweg, en aan het eind van de bleekweide RA, Hasseltpad. Ga aan het eind van het halfverharde pad LA, een asfaltweg.
- Ga na de brug over de Dinkel in de bocht naar rechts RD. De zandweg gaat over in een karrenspoor.
- Ga ter hoogte van de boerderij min of meer RD over het smalle bospad. Na een ruime bocht naar rechts een onduidelijk pad schuin naar links negeren.
- Ga bij de kruising (vlak voor u een metalen hek) LA, na ca. 20 m RA, evenwijdig aan de Dinkel. U kunt kiezen voor het pad bovenlangs, of het smalle pad onderlangs.
- Blijf bij het witte hek vlak voor de weg het pad volgen met een bocht naar links. Smalle paadjes schuin de heuvel op negeren, ga daarna RA (rode en gele pijl).
- Steek de halfverharde weg over en ga RD door de voetgangerssluis. Houd daarna bij de splitsing rechts aan.
- Houd ter hoogte van de uitkijktoren links aan (een smal en flauw stijgend pad naar rechts negeren).
- Loop RD over de heuvel tot de zandverstuiving Zandbergen. Ga daar RA en RD naar de asfaltweg (met aan de overkant een uitkijkpunt over zandwinplas De Oelemars). Daar LA.
- Ga aan het eind RD langs grensmaal 4 en een ijzeren hek. Loop RD.
- Al gauw ziet u op ca. 50 m links van het bospad een muur. Dit is de achterkant van een oude kapel, waar in 2011 opnieuw een Mariabeeld in is geplaatst. Loop daar naartoe.
- Ga met uw rug naar voorkant van de kapel schuin rechtsaf, tot u bij een halfverhard pad uitkomt. Daar LA.
- Ga aan het eind van het pad RA, een klinkerweg. Aan de rechterkant bevindt zich Klooster Bardel.

Dit klooster is in 1922 gesticht door Franciscanen die in Brazilië missiewerk verrichtten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn zij verdreven, maar daarna hebben zij hun gebouw teruggekregen. Het voormalige opleidingsinstituut voor paters en broeders is tegenwoordig een internationaal gymnasium.

De kapel, toegankelijk vanuit de hal bij de hoofdingang, is tussen 1922 en 1930 gebouwd. Het voorste deel is in barokstijl, de rest in de stijl van de Nieuwe Zakelijkheid. Op de kruiswegstaties worden de verschikkingen van de Tweede Wereldoorlog verbeeld. In de hal is een brochure over het klooster te koop. Zie ook de informatiepanelen.

- Ga na het klooster de 1e asfaltweg RA (verbodsbord voor auto's). Waar deze naar rechts buigt gaat u RD, een karrenspoor.
- Blijf RD lopen, ga aan het eind RA, een karrenspoor door een bosstrook. Dit gaat over in een smal pad.
- Ga RD door de metalen voetgangerssluis (de grens), bij de kruising LA, een zandweg met fietspad.
- Ga bij de asfaltweg LA, Drielandweg, bij de kruising RA, Hajanweg. Ga aan het eind RA, Ruhembergerweg. Op de hoek met de Wepeloweg staat een Mariakapel.

Nadat twee zoons gezond en wel waren teruggekeerd uit de Tweede Wereldoorlog, liet de familie Bulters uit Losser in 1946 uit dankbaarheid deze kapel bouwen. De buurtschap heeft gezamenlijk bijgedragen in de kosten. Midden jaren '80 is het oorspronkelijke Mariabeeld gestolen. Het is toen vervangen door een icoon van Maria met kind en twee engelen. Tegenwoordig staat er weer een Mariabeeld.

- Ga hier LA. In Overdinkel staat bij het 1e kruispunt aan de rechterkant een landkruis.

Dit is opgericht door mevrouw T. Huttenhuis uit Overdinkel, uit dankbaarheid voor de behouden terugkeer van haar zoon uit de oorlog. Bovendien hoopte zij dat door het plaatsen van een landkruis haar zieke dochter zou genezen, wat na het plaatsen van het kruis inderdaad gebeurde.

Mevrouw Huttenhuis heeft het monument jarenlang zelf onderhouden. Toen ze het niet meer kon heeft de familie Welpelo dit van haar overgenomen. Later is het kruis geadopteerd door de Schuttersvereniging Overdinkel, waarvan de zoon lid was.

- Blijf RD lopen tot de voorrangsweg. Links aan deze Hoofdstraat bevindt zich eetcafé Rembrandt.
- Steek over bij het zebrapad en ga RA naar de kerk. Deze is overdag open. In de kerk bevindt zich een Mariakapel en rond het altaar zijn muurschilderingen aangebracht.

Eind 19e eeuw haalde de in Losser geboren pastoor Roberink van Steenwijkerwold de arme bevolking uit die contreien over om naar Overdinkel te verhuizen. In de pas gebouwde textiel fabrieken te Gronau was namelijk veel werk. In 1907 telde Overdinkel 1600 inwoners, waarvan de helft protestant was.

In 1908 werd voor de arbeidsmigranten een NH kerk gebouwd. De katholieke kerk voor de oorspronkelijke bevolking kwam in 1910 gereed. Deze is gewijd aan de Italiaanse St. Gerardus Majella (1726-1755, in 1904 heilig verklaard), die door bouwpastoor Gerardus F. van Laak als zijn grote voorbeeld werd gezien.

- Op het kerkhof rechts van de kerk bevindt zich een Christuskapel uit 1909. Loop buitenom langs het kerkhof naar de ingang van het Gerardus Majellapark met een informatiepaneel.

Vanaf 1907 werd op een stuk heidegrond van J.H. Roterink het kerkenbos aangelegd. In 1912 vond er de eerste Gerardus Majellaprocessie plaats. Deze vindt nog steeds plaats op 16 oktober of de zondag daarna. Van heinde en verre komen er duizenden pelgrims op af.

Langs het Processiepad staan de Gerarduskapel en Mariakapel uit 1912. Dit zijn zogenaamde rustaltaren, waar de biddende stoet telkens stopt en de priesters de hostie in de monstrans even op het altaar plaatsen. De Gerarduskoepel aan een open plek in het bos, met een Calvariegroep boven het altaar, werd na de oorlog gebouwd.

In het kader van de Landes Gartenschau LAGA 2003 (een grensoverschrijdend buitenproject van de gemeenten Losser en Gronau) is het park opgeknapt en is het brevierpad in de vorm van een ichtus (vis) teruggevonden. Op het kruispunt daarvan staat de Benedictuskapel.

- Ga bij de Gerarduskapel LA, bij kruiswegstatie nr. 11 RA over een houten vlonder, daarna RD, rechts langs de Benedictuskapel. St. Benedictus (480-547) wordt beschouwd als vader van het RK kloosterleven.

- Ga bij de splitsing schuin RA naar de heg. Aan de overkant van het grasveld bevindt zich de Gerarduskoepel.
- Ga RA langs de rand van het grasveld en na het houten hek LA over het brede processiepad.
- Loop desgewenst over het 'smalle pad' (het 1e pad rechts). Aan de rechterkant van het processiepad staat een Afrikaans houtsnijwerk.
- Wat verderop langs het brede pad kunt u desgewenst het labyrint met diverse kunstwerken volgen naar de 'zenit', het middelpunt. Het pad is langer dan u denkt!
- Vervolg het processiepad langs een aantal kruiswegstaties en houd rechts aan langs de Mariakapel.
- Ga na de uitgang RA, een asfaltweg. Ga buiten de bebouwde kom bij de vijfsprong LA, Goormatenweg.
- In de tweede bocht naar rechts staat een Mariakapel. Bij Erve Naatsboer (asfaltweg volgen naar links) kunt u op afspraak wat drinken.

Mariakapel Tiekerveen-Geurmei kwam tot stand door de inzet van veel vrijwilligers, om een rustplek te bieden aan mensen van alle gezindten. Het initiatief lag bij een vijftal noabers, met name Gerard Gervink. De familie Bijkerk van Erve Naatsboer stelde de grond ter beschikking. Op 26 september 2009 vond de inzegening door pastoor Munsterhuis plaats, opgeluisterd door onder meer muziekvereniging Concordia. De vijf burens hebben om de beurt een maandlang zorgplicht.

Helaas is tijdens de Paasdagen van 2014 het oude Mariabeeld, een erfstuk van Gerard Gervink, gestolen. Van diverse kanten werden al gauw Mariabeelden aangeboden. Nadat de burens gezamenlijk een keus hadden gemaakt, is het uitverkoren antieke beeld gerestaureerd. Aangezien het kleiner is dan het eerste beeld, is er in Duitsland een zandstenen sokkel voor gemaakt.

- Volg de Tiekerveenweg met twee bochten naar rechts. Ga bij de kruising RD, Rotermansweg. De zandweg gaat over in een asfaltweg.
- Ga aan het eind schuin LA (Goormatenweg). Na de bocht naar links is aan de linkerkant een pleintje met informatie over de voormalige Zoekerschool.
- Na de brug over de Dinkel bevindt zich een picknickplaats met Dinkelsteen X van Bernward Erlenkötter, behorend tot het kunstproject langs de Dinkel in het kader van LAGA 2003.
- Ga bij het 'Nest Dinkelkoeien' mee met de bocht naar rechts en vlak voor de voorrangsweg RA over het fietspad.
- Steek even later de weg over (kijk uit!) en ga RD, Zoekerweg. Ga de 1e weg schuin RA, Wensinkweg, aan het eind daarvan RA, Bode-Erfweg.
- Ga aan het eind LA, Leusinkweg, aan het eind daarvan RA, Deppenbroekweg. Aan de overkant bevindt zich de bezoekerstuin van hoveniersbedrijf Kemerink.
- Steek aan het eind van de Deppenbroekweg de drukke (!) Broekhoekweg over en ga LA over het fietspad.
- Blijf het fietspad volgen. Na het oversteken van de Nitertweg en Het Egbertink staat links aan de weg een Mariakapel uit de jaren '30.

De stenen van de kapel zijn in steenfabriek De Werklust gebakken voor de H. Blasiuskerk in Beckum. Daar was C.E. Osse, familie van de eigenaar van de fabriek, van 1907 tot 1940 pastoor. De overgebleven stenen zijn waarschijnlijk door hem geschonken aan de kerk in Losser voor de bouw van kapelletjes.

De letters SM in het linker rozet van het smeedijzeren hek staan voor Sancta Maria. In het rechter rozet staan de symbolen voor geloof, hoop en liefde. Het oorspronkelijke icoon is in 1989 vervangen door het Mariabeeld, afkomstig uit de Maria Geboortekerk. Het stond in de weg bij een tv-uitzending en op initiatief van enkele parochianen is het overgebracht naar de kapel.

- Ga hier RA over het fietspad, Oude Muchteweg, bij de kruising LA, Muchtepad. Ga aan het eind LA, een klinkerstraat, dan de 1e straat RA.
- Ga in de haakse bocht naar links (bij nr. 20) RA door de voetgangerssluis. Ga aan het eind van het tegelpad RD, J.S. Bachstraat.
- Ga meteen na de bocht naar rechts (t.o. nr. 11) LA. De klinkerstraat gaat over in een tegelpad. Ga aan het eind RD, Muchteweg.
- Ga bij de voorrangsweg LA. (Aan de overkant bij het winkelcentrum bevindt zich brasserie De Egel).
- Ga voor de kerk LA door het Pastoriepark, aan het eind daarvan bij de fontein RA. Ga bij het tegelpad RA en loop om het kerkhof heen.
- Tegen de muur van de kerk staan een paar oude grafstenen en achterop het kerkhof een Calvariekruis. Ga bij de uitgang van het kerkhof RA naar de ingang van de kerk.

Aan de rechterkant bevindt zich een Mariakapel. Deze is dagelijks overdag geopend. Van daaruit is de kerk te overzien. De H. Maria Geboortekerk uit 1902, ontworpen door Alfred Tepe, kwam in de plaats van de oude Sint Martinuskerk. Vanwege het groeiende aantal katholieken in Losser was die namelijk te klein geworden. In 2014 is de kerk gerestaureerd. Zie ook de informatie in de hal van de kerk.

- Loop verder langs de zijkant van de kerk. Tegen de zijmuur staat een kruisbeeld met een levensgroot houten corpus.

Het kruis was afkomstig van het St. Catharinaklooster uit 1665, net over de grens bij Glane, dat in 1811 werd opgeheven. Het kreeg een plaats op het vroegere kerkhof van Losser. Toen dat plaats moest maken voor woningbouw, kwam het corpus op de zolder van de pastorie terecht. Daar werd het in 1988 weer ontdekt. Na een opknappbeurt is het kruisbeeld in 1989 geschonken aan pastoor H. Jacobs ter gelegenheid van zijn 25-jarig priesterfeest, waarna het zijn huidige plek kreeg.

- Bij de kerk bevinden zich de bushaltes.

Praktische informatie

Eten en drinken

Losser:

1. Restaurant De Oude Apotheek, Teylerstraat 4, 053-5362490, www.oudeapotheek.nl
- Hotel Markzicht, Martinusplein 25, 053-5381282
- IJssalon La Dolce Vita, Martinusplein 22, 06 15460126

Overdinkel:

2. Eetcafé Rembrandt, Hoofdstraat 67, 053-5388271
3. Erve Naatsboer, Goormatenweg 45, Overdinkel, www.naatsboer.nl, 053-5381949 / 06 51182262. Koffie of thee op afspraak

Losser:

4. Koffie verkrijgbaar in bezoekerstuin bij hoveniersbedrijf Kemerink, , www.hoveniersbedrijfkemerink.nl. Op afspraak gratis toegankelijk: 06 51430050
5. Brasserie De Egel, De Brink 12, 053-5383366, Losser, brasserieedeegel.nl
6. Chinees restaurant De Iris, Gronausestraat 1, Losser, 053 538 8957

Overnachten

Overdinkel:

Erve Naatsboer, zie bij Eten en drinken

Openbaar vervoer

Losser:

Bushalte R.K. Kerk, bus 61 Enschede NS - Overdinkel,
bus 64 Almelo NS - station Oldenzaal - Overdinkel, halte RK Kerk

Overdinkel:

Bushalte R.K. Kerk, bus 61 Overdinkel - Enschede NS,
bus 64 Overdinkel - station Oldenzaal - Almelo NS

Regiotaxi Twente: 0900-1814, www.regiotaxitwente.nl. Minstens een uur van tevoren reserveren!

Parkeren

Gratis bij rotonde bij de kerk en op het Martinusplein, verder in en om het centrum van Losser blauwe zone

Deze wandeling is als pdf-bestand met topografische kaart en gps-track te vinden op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/twentse-kruistocht-losser/15659/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de wandelgids 'Twentse kruistochten' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen langs in totaal 112 kapellen en kruisbeelden. De wandelingen zijn min of meer afgeleid van het Twentse Kapelletjespad van ca. 800 km (in etappes van gemiddeld 15 km, die eveneens op de Wandelzoekpagina (www.naberpaden.nl) zijn gepubliceerd). De wandelgids bevat mooie foto's en interviews met vrijwilligers die de kapelletjes en wegkruisen onderhouden. De gids is in te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

DEZE WANDELING IS OPGENOMEN
IN EEN WANDELGIDS VAN
GEGARANDEERD ONREGELMATIG

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement

voor slechts
€ 12,50